

Ivan Pregelj.

BOŽJE POTI.

(Nadaljevanje).

X. K Svetemu Valentinu.

„PO tolminski bližnjici hodim domov,« sem si dejal v Gorici, »pa Bog skrbi, da pri tem nerodnem svojem oprasku le še kakšno novo stezo spoznanja božjega odkrijem, kakor n. pr. tisto o samostanski modrosti, naj bo! Balant sem in sveti Valentin je moj patron. Samo še njegovo goro moram obiskati, potem pa — domov.« Kakor sem rekel, sem storil. Goriški prah sem otresel, krenil čez Sočo na Pevmo, Boga hvalil pod Oslavjem, da je dal mojim ljudem toliko zlahtnega sadeža, prešel Pevmšico in bil nad Sv. Mavrom, ki se kakor kraljevski oča ozira v onostran na solkansko mizarijo k Svetemu Roku in njega višji sosedi Sveti Katarini pod visokim Svetim Gabrijelom.

Ojoj, pa sem se vzpel v puščave in imel občutek, da hodim kakor sveti Peter z učnikom Kristusom na goro Tabor. Ojoj, pa se mi je spovrnilo iz bukev nemških, kakor sem nekoč bral: gre, gre nemški pesnik in ne ve, kdaj je ostalo plodovito polje za njim in je zdajci sredi samega kamenja, ruševin in meljev. Schiller pravijo tistemu pesniku in ob njegovi pesmi so šle zdaj še moje misli. Ecce, glej, sem si dejal. Tam je prisposobil spisovatelj, kako razdeja napuhnjena človeška volja, ki je zavrgla ves strah pred oblastjo in redom, tisočletno rast človeškega dela. Tu imam sliko in priliko, kako greh in peklo ubija vso srečo in lepoto na svetu. Bog je vse lepo ustvaril, hudič pa je Njegovo lepoto oskrnil in si napravil božjo dedino za svoje pribežališče, odkoder prihaja plašit in morit človeške duše.

Strašna tesnoba mi je zdajci obšla srce in dušo, ko sem si predstavljal ves greh, ves gnus in vse gorje, ki se je godilo, se godi in se bo še godilo na svetu in je vsemu temu oče en sam — hudič, pokončevalec, duh zavrženi. V neskončnem usmiljenju do samega sebe, še bolj pa do Gospoda svojega Izveličarja sem vztrepetal, ko sem pomislil, kako hudo je moralo biti večnemu Sinu božjemu, ko je na vrtu getzemanskem gledal v duhu vse razdejanje pred seboj in za seboj, vso temo grehot, vsa brezna, vse kače in modrase, ves gnus in gnoj, ki se je razlil iz hudiča po svetu. O, saj se ne čudim posihmal, da je moral potiti krvavi pot! Na tisti svoji poti — noge so jo sicer zmagovale igraje — sem občutil eno malo vsaj, kaj pomeni nositi grehe vsega sveta. Vsakdo bi bil pod takim bremenom ali obupal ali znorel — Gospod moj Odrešenik ni ne obupal ne znorel, kar je še en dokaz,

da je bil pravi Bog in človek. Samo božje usmiljenje si je moglo na-
ložiti toliko martro, samo božja natura je mogla toliko bolečino pre-
nesti.

Pa je zdajci ob teh žalostnih in bridkih mislih vzplapolala čudna
radost v mojem srcu, da sem videl, kako neskončna je modrost božja,
razodeta v odrešilnem delu Jezusa Kristusa, čast in hvala mu ve-
komaj!

Iz božje velike bolečine je morala zrasti tudi božja velika od-
rešilna moč. Nobena druga svetá ne bi bila mogla oteti. Nobena ga
pa tudi ni otela tako popolnoma, kakor božja. Strašno je razdejanje,
pa ga usmiljenje nebes preseže, povodenj peklerska, pljuska naj do
nebeških vrat. Vrata — portae inferi non praevalerunt, legijoni hu-
dičev, sipajočih se iz peklerskih turnov in vrat, božjih vrat ne bodo
udrli. Tako se je zgodilo, da so vojske hudičeve same v božjem te-
deumu najglasnejši: laudamus Te. Hvalimo Te, s kletvijo Te velicamo
najglasneje, Troedini, Večni Sodnik!

Gospod moj, Odrašenik in Učitelj! Odpusti mi, ki po svoje čen-
čam o skrivnostih, ki jih človeška beseda ne zajame. Ti veš, da se
ne silim in ne lažem in Ti tudi veš, kako čudno se mi razmakne duša,
ko mi noga doseza trudoma vedno višji vrh in iščem zato najvišjih
vrhov, da bi le še svobodneje, le še bolj sproščeno Tvojo večno Ve-
likost ne samo gledal, ne samo občudoval, ne samo molil, ampak celo
s telesom užival udihaval. Glej, sproščeno zajemam vase in noga mi
gre kakor da me nosijo peroti. Tvoja Veličina, ki se k njej v molitvi
pnem, je vrh nad vrhom, kamor hočem, je vrh, kamor mi priti daj,
ko se bo duša od telesa ločena, vzdignila k Tebi v nebеса...

Deo gratias — hvala Bogu! Veliko strmih in golih gora sem ob-
šel, te svoje poti k svojemu patronu, k razvalinam davne cerkve sve-
tega Valentina nad Sočo sem najbolj vesel. Moj Bog, kolika sreča je
hoditi skozi življenje! Celó skozi tak svet, ki ga je Bogu zmaličil greh,
celó skozi greh, ker nikoli božjega usmiljenja presešel ne bo...

Deo gratias!

Venceslav Sejavec:

ČAKAŠ, TREPETAŠ...

*Slednja misel tvojih dni
je odmev iz žalosti:
čakaš, trepetaš, trpiš,
v dan brezupno, v noč strmiš,
ni tolažbe zate, ni...
Groza v duši ti gori,
v srcu nosiš črn križ,
v smrt obsojena živiš,
upanja zelene veje
več za dušo tvojo ni...*

Slavko Savinšek :

PETER KRIŽ IN NJEGOVE NADLOGE.

PETROVIH NADLOG PRVI CENT.

Prva nadloga: Peter sam.

DASIRAVNO Šimen Križ še ni bil tako star, saj je komaj petdeseto leto zakoračil. vendar se mu je kakor od starosti že ukrivil hrbet in v laseh je imel šmarnic nič koliko. Upognilo ga je delo, belo so mu pobarvale prej črne lase bridke skrbi, ki so rastle iz dneva v dan. Največ brige so mu pač prizadejali otroci: dvanajst jih je bilo že, zdaj pa, ko že par let ni bilo dojenčkovega vekanja v hiši, so se mati spravili zopet nad plenice in so privlekli iz podstrešja zibko. Očeta Šimna je bilo kaj strah vseh teh priprav, ker je seveda vedel, da bo zopet štorklja obiskala hišo. Pred to ptico pa je imel Šimen Križ veliko spoštovanje in mesece preje. predno se je oglasila v hiši, je delal za dva, za tri, da je v Mohorjev koledar zložil semtertja bankovec, da ne bi bila ob prihodu vekajočega deteta v hiši stiska in praznota v kašči ter predalih.

In zdaj, ko je bil zatrdno uverjen, da presnetega tiča ne bo več v hišo, so se mati Reza pripravljali kar za resno. da ne bi bilo napak ob njegovem prihodu in da bo dete kam položiti, kam poviti. Kam neki ga bom djal, je šlo Šimu po glavi, ko že za te ni prostora v bajti! Eh, kjer jih je deset, bo še tudi enajsti imel prostora, so mati Reza odgovarjali in kar zoprno se jim je videlo. ker je oče Šimen na vse to molčal in grizel vase.

»Bo pa ta mesto rajnkih dveh,« so se tolažili mati in ugibali v moževu lice, jeli skrb že šla mimo, ali pa še ždi v nagubanem obličju.

»Bog je naložil, Bog bo preložil!« je mirno vstal Šimen. Čeprav je glodalo v srcu, vendar ni hotel vznemirjati po nepotrebnem žene, ki ima dovolj skrbi in ni, da bi jih ji gromadil še on.

»Kdo bo pa boter?« je nakrat zaskrbelo očeta Šimna. »Že zadnjič sem ga komaj dobil, se spomniš, pred leti, za Florjana. Govekar se je izvijal in ona tudi, da bi bil najraje popustil oba in juda imel v hiši!«

»Ni še sila za botre!« so pomirili mati moža in šli, da večerjo pripravijo. Ker mračilo se je že, otroški krik se je vedno bolj bližal hiši in Jernej ter Tone prideta zdaj zdaj iz fabrik. Očeta pa čaka ob osmih nočni šiht.

Ni bilo dolgo, ko so pričeli prihajati otroci domov. Najprej mali, ki so se igrali na dvorišču, potem večji, ki so pasli kravo na robu za cesto, naposled pa Jernej in Tone iz tovarne. Angele še ni bilo: pozno v noč bo šele prišla. V dnini je pri sosedu, kmet pa ne pozna ure, ampak je treba delati in pritegovati, dokler dà luč in roka.

Vrišč je v hiši, stariji komaj mire male in jih priglanjajo, naj prineso to in ono; večkrat mora oče Šimen poseči vmes, ker sta Jernej in Tone precej robantasta: pravita, da že služita, tudi za male, tedaj smeta. Boli to očeta Šimna in marsikaka trpka se mu utrga, ki za čas osramoti oba sina, da obmolknet. Za dolgo ne, ker je res križ z otročaji.

Vendar se poleže vpitje in tekanje, ko je večerja na mizi. Velike so sklede, obsežne skledice, pa vse izgine hitreje kakor je na mizo prišlo. Saj bi jim komaj sproti nanosil!

Po večerji leže mladež po tleh, po kotih, po posteljah v dveh izbah, starejša dva hodita, dokler ne pritisne mraz, v seno. Oče odide na delo. Ko se stemni, pride še Angela, ki se kmalu zaplete z Jernejem v zbadanje radi sosedovega Janeza. Posežejo vmes mati in ko tako govore, poyedo, da bo moral kmalu tudi Šimen, čeprav ima šele deset let, z večjima bratoma v seno; treba bo pri njih, kjer zdaj spi Florjanček, ki bo šel na Šimnovo mesto, napraviti prostor za še enega!

Starejši trije se spogledajo, Angela ošine postrani mater, ne reče nič, pač pa zagodrnja nekaj Jernej, češ, treba ga je, saj jih je že itak preveč za bajto. Mati so bolj ugenili ko slišali Jernejevo godrnanje; čeprav so bili nekam pripravljeni na kaj takega, vendar jih je zabolelo, da se jim je solza potočila po zgubanem licu.

Tone je opazil materino solzo. Nekaj ga je sunilo iz notranjosti kvišku in ni mogel zadržati besede:

»Jernej, še eno tako zini, pa...!« Ni dogovoril, samo kretnja roke je približno povedala, kaj je mislilo srce, in Jernej je dobro razumel; kakor da ga je sram, je obmolnil, se nekaj časa še obotavljal v hiši, potlej pa je stopil proti hlevu. Za njim kmalu Tone, ki ga je spremljal topel materin pogled. Angela je, dasi trudna od vročine in dela, potegnila materi škaf iz rok, ko so hoteli pomiti po večerji v njem.

»Posedite, mati, bom že jaz. Potlej bova pa malo pošili za plešnice,« je napol glasno spregovorila, pa ni materi pogledala v lice, ampak si brž dala opraviti s pomivanjem. Materi je druga solza stekla raz lice, ki pa ni bila iz grenkobe, ampak iz radosti! Saj niso napak, njeni otroci! Pa bi se bala novega? Bog že ve!

Ko je mati Reza ležala v postelji in ji ni hotel spanec v oči, je še mislila na otroke, najbolj pa na njega, ki ga bo šele Bog dal. Ali bo dober?

Ni bilo dolgo, ko so pri Križevih dobili dete. Fantek je bil in nič ni jokal, ko je prišel na svet. Čudno pa je bilo to: komaj par ur je bil na svetu, pa je bil že radoveden, kajli, kako je na tej božji zemlji, ker odprl je očke in izza vek so pogledale baš v mater velike, syetle oči, ki pa so se takoj zopet zaprle. Tiho je obšla mater misel: kje pa so se te oči vzele? Vsi Križevi imajo temne oči. In ko so omenili te očke stari ženi, ki je otroka k hiši prinesla, je ta pomeljivo dejala:

»Brihten bo! Študirat ga boste dali!«

»S čim?« je spreletelo mater in skoro v grlo se jim je zatekla skrb za prihodnjost novorojenčkovo. »Še jesti bo komaj imelo otroče!«

Očeta Šimna ni bilo doma, ko je bil rojen najmlajši otrok. Ko je prišel, je dete spalo ob materi. Približal se je po prstih materini postelji, da ne bi morda motil spanja, a mati so se takoj obrnili k njemu in mu tiho dejali:

»Šimen, fanta imaš!«

»Je zdravo?« je bila prva skrb očetova.

»Je!« In ko so mati malo pomolčali, so prijeli moža za roko in opomnili:

»Po botrih se boš moral ogledati! — Že veš za koga?«

Šimnu je vstala skrb v srcu. Ni pa je hotel pokazati.

»Napol skoro imam. Samo vprašati moram še!«

»Ko bi bila Globočnika? Dobra sta,« so svetovali mati. Oče Šimen je stopil po hiši, se skrbno ognil otročjim možicam, ki so molele izpod odeje na tleh, pa se je požuril skozi duri na prosto, da v mraku in miru premisli, koga naj poprosi. Še predno pa je prav razmislil, se je spomnil nečesa drugega. Poiskal je Jerneja in ko ga je našel, ga je nekako plaho povprašal:

»Jernej, jutri bomo krstili. Materi bi bilo treba belega kruha in kure. Nekaj imam sam, daj, priloži mi, ako imaš.«

Težko je šlo očetu raz jezik in oddahnil se je, ko je bila beseda izgovorjena.

»Nekaj imam, mnogo rabite?«

»Ne bo treba dosti. Vsak ve, da nimamo. Samo, da bi potem ne sponašali botri in sosedel!«

Jernej je stopil v hlev na seno in prinesel kmalu očetu nekaj denarja.

»Če bi še kaj rabili, pa povejte, še imam!« je pristavil in se takoj odstranil za hišo. Očetu Šimnu, ki je bil Jerneja vajen drugačnega, kar ni šla njegova današnja dobrota v glavo. Mož ni vedel, kaj je bilo zadnjič med materjo, njim in Tonetom.

Potem je stopil Šimen res h Globočniku povprašat, če bi hotela biti botra. Nista hotela, češ, ni časa. Šel je Šimen dalje, obral par hiš, pa povsod so se izvijali kakor so se vedeli in znali; bilo je že pozno, ko Šimen še ni imel botrov za svojega najmlajšega. Grenko mu je bilo pri srcu, da bi bil jokal; pa ni bil iz mehkega testa. Samo prav v dno srca si je zapomnil besede, ki jih je slišal in izgovore sosedov. Tam v srcu njegovem bodo živeli dolgo, dolgo, dokler bo živ morda!

Že je mislil kreniti domov, ko je prišel do bajte, kjer je bival njegov sodelavec iz tovarne, tudi oče večih otrok. Stal je v durih in pozdravil Šimna.

Šimen je odzdravil in hotel tiho mimo, ko ga je oni odgovoril:

»Kaj pa tebe nosi tako pozno okoli, Šimen?«

»Majhnega smo dobili, pa botrov iščem.«

»Si že kje pobaral?«

»Sem, pa neče nikdo. Menda bomo kar juda imeli v hiši,« se je v odgovor trpko nasmehnil Šimen.

Tovariš je stopil k njemu:

»Ako bi hotel, jaz ti grem za botra, ona pa za botro! Ti je prav, Šimen?«

»Bog ti plačaj in njej, Vahtar! Nikoli vama ne pozabim!« je odleglo Šimnu.

»Pa napravimo jutri popoldne, ali ne? Vzameva oba dopust opoldne, če ti je prav?«

»Sem tudi mislil. Takole ob treh enkrat, če ti je prav,« je poprosil Šimen. Vahtar pa je poklical še ženo, ki je bila takoj pripravljena iti za botro in z lahkim srcem se je Šimen odpravil na pot domov. Tudi zdaj mu je šlo nekaj v srce, da se skrrije globoko vanje in tudi tega ne bo pozabil vse življenje.

Drugi dan popoldne so prišli botri, ko so se nenadoma domislili mati:

»Kako mu bo pa ime?«

Oče Šimen se je popraskal za ušesi, malo v zadregi je bil. Pa je pustil njej:

»Reza, kar izberi kakor hočeš!«

Izvir Soče.

Mati pa je hotela pustiti možu in tako se kar niso mogli dogovoriti. Vsako ime, ki ga je imenoval eden ali drugi, je že bilo v Križevi družini.

»Kaj pa je v pratiki danes?« se je spomnila botra. Tedaj pa je materi prišlo na misel:

»Prvi je bil Peter, pa je umrl. Pa bi zdaj temu, ki je zadnji, dali enako ime?«

Zadovoljni so bili vsi. In ni minilo pol ure, ko so prinesli nazaj v hišo Peterčka, in ga dali materi v posteljo.

»Šment, kako je bil tiho!« je babica pohvalila dete, ko je je polagala k materi. »Gledal pa je okoli sebe, gledal, vse bi bil rad videl!«

»Po svetu bo šel, po svetu!« je ugibala botra, ko je stopila k Rezini postelji in ji stisnila bankovec v roko.

»To naj bo pa za popotnico, kadar bo šel, da mu bo bolje kakor nam!« je prigo-

varjala tiho materi, ki se je branila vzeti ponujeni dar.

Tedaj se je mali kristjan oglasil s tenkim glasom, odprl očke, ki so živo svetile v dnevno luč in krepko mahnil s prosto ročico po zraku, nato pa se stisnil k materi.

»Bog mu daj srečo!« je voščila botra, poiskala drobni obrazek detetov in ga pokrižala.

Ob vznožju postelje je stal oče Šimen in smehljaje se opazoval dete, ki je bilo njegovo najmlajše, njegov najmanjši križ.

(Dalje prihodnjič.)

Družina

„Našega čolniča“ naj raste!

Magajna Bogomir.

TOVARIŠ „ZLOMEK“.

NAJPOPREJ je bil pastir ta Julče Tomažinov. Že takrat je bil poln smešnosti. Kupil je neko knjigo, bral in nam pripovedoval ob ognjih take, ki so nam iztislile solze smeha v oči. Najraje je govoril one o zlomku. Pri tem so njemu samemu lesketale zenice v radosti, zlasti ko je prišel do tja, kako je ugnal kmet zlomka v kozji rog ali kako ga je čevljar »naplehtal« za zlatnike ali kako ga je kovač prikoval na sama peklenska vrata. Z lastnim obrazom je kazal, kake »je pokal« vrag z očmi in lici, ko ni mogel potegniti zakrivljenih krempljev nazaj. Ambroževa Jelica — čisto majhna še takrat in pastirica samo treh krav, ni vedela ali naj se smeji ali boji, ko ga je gledala.

»Kaj, ti bi vztrepetala, kaj,« je rekel nekoč, se ji popačil hudo grdo in iztegnil jezik proti njej in glej — Jelici so stopile solze v oči zares in zajokala je, dasi ne vem še sedaj ali res iz strahu ali zato, ker smo se ji smejali mi.

Ti lepi časi so minili kmalu in pastirska truma se je oprijela resnejšega dela. Nekateri so odšli v tržaške tovarne, drugi v rudnik, ki je delal tisti čas v naši dolini, tretji, bodoči gospodarji so se lotili polja, sadja in trt. Poldi Čamernikov je odšel v šole. Zlomek, ta naš smešni Zlomek, ta Julče Tomažinov, pa dolgo ni vedel, kaj bi. Poprej je pasel tuje krave, sedaj naj bi zopet delal od jutra v večer drugim, on — neugnanec, ki je lahko v vsaki stvari vsakega prekosil. Nekje je staknil harmoniko in igral v večerih, da so prisluhnili ljudje in so namah zakročila lica v nasmeh. Najraje seveda je poslušala Jelica, ki je doraščala v brhko dekle in v njena lica je udarila rdeča kri v hipih, ko so zvoki pritekli iznad vasi k nam k vodnjaku, kjer smo posedali fantje in dekleta.

»Imaš rada Julčeta,« smo ji nagajali včasih. Odgovorila ni nič.

»V zlomka se je zaljubila,« so ji nagajali drugi. Odgovorila ni nič le godbo je poslušala, tisto lepo godbo iznad vasi. Julče je vedel, da ga ima Jelica rada in morda se je prav radi tega smejal sladko in godel, da bi še ročice zaplesale. Rada je imela godbo Jelica. Poleg Jelice je ljubil še eno bitje, svojo staro mater, ki je stala že z eno nogo v grobu, kot so pravili. On tega ni videl in ni verjel v to. No — zgodilo se je — da je našel mater nekoč mrtvo doma, tisto mater, ki mu edina ni pravila zlomek ampak le »zali moj fant«. Nič ni jokal tisto uro, ko je gruda ropotala na krsto, le srepro je gledal in nekateri so mislili, da mora imeti nelepo srce. Le Jelica mu je gledala skozi zenice globoko v dušo in njena je vztrepetala v bolečini, ko je videla, kaj je vse skrito za tistimi črnimi očmi.

Drugi dan po pogrebu je prišel v naš rudnik in vprašal upravitelja za delo. Smilil se nam je. »Kje zunaj mu dajte dela,« smo prosili. Ozrl se je počasi k nam in se zasmejal, da so zagoreli beli zobje. »V najgloblji rov bi rad.« »Kakor hočeš,« je odgovoril upravitelj in mu odkazal mesto, kamor se je odpeljal z rovnico na rami in svetilko za pasom z dvigalom takoj. »O zlomek,« so zaklicali drugi, »prav zares, prav v peklo si se pripeljal sedaj.« Opazoval je tovariše. Nji-

hovi od črnega prahu zamazani obrazi so goreli v plinovkah v čudni ognjeni rdeči barvi. Z visokih čel je lezel pot na obrvi in kapal mimo sključenih teles na tla. Roke s krampi v pesteh so udarjale enakomerno v črne stene. V daljavi so pokale mine in ropotali vagončki. Utrujena so bila telesa, izmučene duše, kot mrtve oči. Zdajpazdaj je omahnila roka za minuto — šel je paznik mimo in težki kramp se je dvignil zopet ter se zapičil v steno, pest je sunila ročaj semintja in črna polblatna kepa se je zopet zvalila k nogam.

Težko, težko je vihteti kramp od jutra v večer v krajih, kjer je le medla acetilenka za solnce, kjer ni prostora, da bi si pljuča razširili za minuto med delom v široko pesem, kjer si niti bedne melodije ne upaš prižvižgati med ozkimi stenami, ki so, kot da hočejo s tesnostjo dušiti grla, zaustaviti dihanje, bitje src in tok krvi. Odkar so se zagrizli rovi skoraj dvesto metrov pod zemljo, je utihnila celo beseda, ne samo pesem in žvižganje. Kot stroji so telesa in roke zvodi, ki udarjajo enakomerno v črnino pred se, v črnino nad se.

»Po kaj si prišel, Julče,« so rekli tovariši. »Po kaj si prišel s široke solnčne gmajne v to peklo? Nimaš žene, nimaš otrok. Umrla ti je mati sedaj. Sam si. Harmoniko bi vrgel čez ramo in šel preko dežele. Vse krog tebe bi bila le godba. Skozi vasi bi hodil na svadbe, na ples. S šopki bi te krasila dekleta, z vinom bi te napajali fantje, z godbo in pesmijo bi ti druge pojil. Zakaj si prišel med nas, o zlomek!«

Julče ni odgovarjal, le usta so se mu smejala na široko. Nič ni odgovarjal, a čuj, med enakomernimi udarci krampov je bilo slišati žvižganje. Tovariši so se smejali, smejali po dolgem času. »Vesel si, zlomek! Ne boš dolgo vesel. V skelet se ti bo spremenilo telo in ne boš žvižgal več.« Julče pa ni odgovarjal in se smejal, smejal vsak dan, še ves mesec, še pol leta in žvižgal neprestano, žvižgal z urnim udarom svojega krampa. Minulo je leto in je bil vesel kot vedno. Še pesem je zapel neki dan. Daleč po rovih je zakrožil glas in prevpil celo pokanje min. Glej, omahnili so krampi za minuto. Sreča so prisluhnila pesmi. Skozi duše je potovala radost, je zasijalo solnce za hip. Prišel je paznik in zakričal. Utihnila je pesem, udarili so krampi znova. Julče pa se je smejal na široko. Zakaj ne bi pel, ko živi vendar v mojem srcu čudovita roža Jelica, dekle najlepše v vsej dolini.

»Deset lir zaslužim vsak dan,« je pravil meni. »Pet jih porabim, po pet jih spravljam v skrinjo. Čez deset let jih bo deset tisoč in več. Popravil bom kočo, kupil bom njivo, vinograd, potem pa pripeljal Jelico v novi dom. Rada me ima, veš, rekla mi je.«

Gledal me je z velikimi očmi in se smehljajal. Meni pa je bilo hudo, ko sem videl to veliko srce in moral molčati. O, ko bi Julče vedel, da ima Jelica rada le njegovo godbo in pesem, njega samega ne! Šopek bi mu dala in pobožala bi ga čez črne kodre z dopadenjem, a nič več. Ko bi Julče vedel, da postaja njegovo telo kot skelet in kako čudno razmršena mu je neobrita brada!

»Veš, mater sem ljubil nad vse,« mi je govoril.

»Tisti dan ob pogrebu nisem mogel niti jokati, tako mi je bilo v srcu grenko, pa sem srečal Jeličine oči. — Da bi ti videl, koliko do brega je bilo v tistih očeh. Tisti dan sem dobil zmisel za delo — uprl bi se vragu samemu — smrti sami — samo da bi premagal življenje in ga podaril vsega lepega njej...«

Julče, že pet let garaš v teh rovih. Z znojem pridobivaš bedno plačo radi ljubezni, s krampom si hočeš kovati življenje. O, ko bi vedel!

* * *

Poldi Čamernikov se je zopet vrnil na počitnice.

Sredi vasi smo stali, ko se je pripeljal. Svež, lep in mladosten je skočil z voza in nam stiskal roke tisto nedeljo. Odpirala so se okna in dekleta so rdeli, ko je dvignil črne oči proti njim. Vedeli smo. Sedaj bo zopet lepo. Ne bo tri tedne minilo in znali bomo zopet deset novih pesmi, zaigrali na odru novo igro. In tako je bilo.

»Jutri zvečer se zberemo v domu, kaj? Bral bom igro in nato porazdelimo vloge.«

V dvorani je vladal šum. Fantje, dekleta — vrvež — veselje. Še Julče je prišel. Ni igral drugače — le pel je rad. Toda igra, ki jo je čital Poldi, je bila hudo vesela in Zlomke se je rezal na široko. V igri sami je nastopal tudi vrag in bil smešen do neskončnosti. Še neko pesem bi moral peti, oj, tako smešno pesem! Že so bile razdeljene vloge. Poldi je imel najlepšo, saj je vedno najlepše igral; Jelica bi igrala njegovo nevesto Malči, jaz voditelja svatovščine; vsak je že imel svojo — samo — zlomka — nihče ni maral sprejeti vloge zlomka, ki je bil tako smešen.

Že je bil Poldi v zadregi in iskal z očmi okrog, ko se je naenkrat oglasila Jelica: »Julče bi zlomka igral!«

»Saj res, Julče, Julče...«

Ozrli smo se proti njemu. Zardel je najprej, potem se smehljaj v zadregi.

»Nisem še igral na odru, samo pel sem,« je rekel.

»Nič zato,« je odgovorila Jelica. »Kot nalašč bi bila vloga zate. Vsi bi se smejali iz samega srca. Kar igraj, Julče!«

»Pa bom,« je zaklical. »Daj, Poldi, vlogo meni!«

Še tisti dan je šlo preko vse doline: »Julče, oj, Julče bo zlomka igral.«

* * *

V nedeljo popoldne je odšel z vlogo k reki, da bi ponovil še enkrat. Zaril se je v grmovje in legel v travo. Tiho, brez šuma, kot gladka srebrna svila, je potovala voda mimo njega. Žarki samega solnca so se plazili skozi vejevje in se igraje družili z valovi v leske; tajoča se zrcalca. Na drevesu je začivkala samotna ptička. Julče je naslonil glavo v dlani. »Pesem bi zapel, lepo, srebrno pesem. Na vodo bi jo položil v zlat čolniček, ki bi se zibal, zibal ob zelenem bregu tja do njene hiše. Na vrtu bi stala Jelica, ujela zlat čolniček, ujela pesem in njeno srce bi se združilo z njo, kot strune svilene, ki se tiho oglase, ko gre pesem skozi nje.«

Skoraj vsak večer se je napotil iz rudnika k vaji. Utrujene so mu bile roke in kot omrtvelo telo, pa se je komaj utegnil umiti in je šel. Vsak večer je stala na odru, obsijana od luči, s kitami zlatimi preko sinjega krila. Njene oči — oj, tiste oči! »Srebrno pesem bi zapel in jo položil v zlat čolniček...«

Razprostrl je liste pred sabo in ponavljal:

»Čujte me, dobri ljudje,
 jaz sem poštenjak
 in vrag mi je ime.
 Rep imam kosmat
 in špičaste roge.
 Kdor pa je junak,
 naj pride k meni le.
 Vsakemu zlato srce,
 vsakdo bo bogat, — —
 ha, ha, ha, ha!«

— — — — —

Usta so se mu spačila za hip. »Oj, pesem ta, prazna in smešna do neskončnosti. Smejali se bodo ljudje. Ko bi vedeli ljudje!« Zmečkal je list in ga vrgel v travo. »Ko bi vedeli ljudje, kake pesmi se mi hoče! Saj so slišali harmoniko nekoč, saj vedo, da mi je umrla mati, saj vedo, da ljubim Jelico. Ne čutijo, zakaj udarjajo moje roke vsak dan v črne grude. O, rad bi pel ljudem in če hočejo veselih, bi jim pel vsele, toda iz srca in ne iz smešnosti. Jelica, zakaj nisi rekla, naj raje prevzamem vlogo, ki jo ima Poldi. Seveda — šole ima on in zna govoriti lepo, toda jaz bi govoril iz srca. Poldi ne govori iz...«

Dvignil je glavo in zastrmel proti bregu. Srce mu je zastalo za hip in lice mu je bledelo. Z roko v roki sta korakala Jelica in Poldi po bregu navzdol. On ves črn, zal v gosposki obleki, Jelica v sinjem oblačilu, vsa razgreta v zlatem solnčnem žaru.

Zlomek, zlat čolniček in srebrna pesem...

Skoraj do njega sta prišla. Čisto k tlom se je sklonil. Prsti so mu grabili v travo in rušo, tisti, ki so vsak dan vihteli kramp in kopali lire za hišo, za njivo, za vinograd, za Jelico... Poldi se je sklonil k njej. Ovila se mu je krog vratu in Poldi je ljubil Jelico... Šla sta mimo in izginila krog griča — kot dve senci, kot lepa in vendar strašna slika iz sanj. Splazil se je do vode in se ozrl v globine. Nazaj proti njemu se je smejal spačen obraz, neobrit, starikav iz dela in bridkosti. O Zlomek, ne bo treba med igro maske na tvoj obraz!...

* * *

Vsa dvorana je bila polna. Pričakovali so stari, čakala je mlada. »Saj res, že med skušnjami je bil menda tako smešen, da so drugi igralci komaj mogli igrati. Ta Julče, od nekdanj je bil smešen do neskončnosti!« Pred igro je bilo petje. Pel je tudi on v zboru kot vselej, z drobnim nasmehom na ustnicah in z očmi je zakrožil. Še med resno pesmijo so se smejali ljudje, da je moral vodja pred zborom zažugati Julčetu. Potem se je pričela igra.

»Kaj hočeš tukaj, Zlomek?« je vprašala Jelica.

»Za kraljico pekla bi te rad, oj lepo dekle.«

»Tu je moj mož, kupi me, če moreš.«

»Za vse zlato sveta in pekla je ne kupiš.« je pristavil Poldi.

Zlomek je skremžil obraz in se režal blodno. Nato je zakrožil z očmi in se obrnil k svatom:

Vsakemu zlato srce,
 vsakdo bo bogat,
 ha, ha, ha, ha.«

S smehom so se dušili ljudje. Zlomek se je smejal široko. Beli zobje so lesketali v dvorano. Zamahnil je z roko in se obrnil k svatom:

»Slušajte pekla vladarja:
Vsakemu vrečo denarja,
le to lepotico,
mi pripeljite
za mojega srca in pekla kraljico.
Z njo me oženite,
ha, ha, ha, ha!«

»Pregrd si, oj Zlomek, za njo,« je klical Poldi.

»Saj noče te, saj noče te,« so se smejali svatje. »Bedak si, Zlomek, bedak!«

Hej, to je bil hrup po dvorani! Kar med igro so ploskali nekateri. »Joj, kako igra ta Julče; neumno, da moraš počiti v smehu!«

Vrag se je približal do Poldeta. Njegove oči so se zalesketale sre-
po. Stegnil je glavo naprej in dvignil roki s skrivenčenimi prsti, ki so
se dvignili do ljubimčevega vratu. Poldi je prebledel za hip, toda naen-
krat so vragu omahnile roke nazaj, zakrohotal se je in stekel z odra.
Zavesa je padla.

Za njim je udarilo ploskanje.

»Bravo, bravo, Zlomek!«

Julče je stisnil za trenutek glavo k vlažnemu zidu, nato je zbežal
skozi stranska vrata na prosto. K drugemu dejanju ga ni bilo, zato
smo morali prekiniti igro.

(Dalje.)

Turgenjev:

PESEM V PROZI.

(Iz ruščine prevedel Ivo.)

I. Zadovoljni človek.

Po ulicah prestolnice hiti, veselo skakljaje, še mlad mož. Giblje se čilo, nagio; oči se mu svetijo, ustnice muzajo, prijetno mu žari vznemirjen obraz... Glejte: poosebljena zadovoljnost in veselje.

Kaj se mu je pripetilo? Ali je zvedel za bogato dedščino? So-li ga mogoče predstojniki pomaknili stopnjo višje? Ne hiti-li na ljubavni sestanek? Ali pa — pa bolj prozaično: mogoče je dobro zajutrkoval in čut zdravja, čut nasičene moči prešinja njegove stare ude? Saj mu pač niso nadeli krog vratu tvoj lepi, osmerokoti križ, o poljski kralj Stanislav!

Ne! Zmislil je obrekovanje zoper svojega znanca, trosil ga je vneto okrog, slišal isto obrekovanje iz ust drugega znanca — in sam vanje veroval!

(Strast sovraštva.)

II. Prijatelj in sovražnik.

Bil je obsojen v večno ječo in je ušel. Naglo hiti bežati. Za petami so mu preganjalci.

Toda gorje, tu pred seboj zagleda reko s strmimi bregovi, ozka pa globoka struga... On pa plavati ne zna. Pač — vodila je čez tenka, že trhljena brv.

Tekel je z vsemi močmi... Preganjalci začenjajo pešati.

Že je nastavil nanjo nogo... Pa, glej... Zgodilo se je, da sta ob reki stala: njegov najboljši prijatelj in njegov najzagrizenejši sovražnik.

Sovražnik ni nič rekel, samo roke je prekrizal; prijatelj pa je zavpil iz vsega grla: »Za božjo voljo! Kaj delaš? Pomisli vendar, norec! Ali ne vidiš, da je brv popolnoma trhla? Zlomila se bo pod tvojo težo in zgubljen si!«

»Pa drugega prehoda ni — in preganjalcev, ali ne slišiš?« zavpije obupno nesrečnež in stopi na brv.

»Ne pustim!... Ne, ne pustim, da padeš v vodo!« je štokal vneti prijatelj in mu potegnil naglo brv izpod nog.

Nesrečnež je zginil v valovih in utonil. Zasmejal se je sovražnik zadovoljno in šel proč; prijatelj pa je sedel na breg in pričel bridko jokati po svojem nesrečnem — — nesrečnem prijatelju!

Da bi sebe obdolžil njegove smrti — niti v glavo mu ni padlo.

»Ni me hotel poslušati! Ni me hotel poslušati!« je neutolažljivo jadikoval.

»Sicer pa!« je dejal končno »celo svoje življenje bi se moral mučiti v strašni ječi! Sedaj vsaj ne trpi več. Sedaj mu je lažje! Očitno — ta usoda mu je bila določena! In vendar mi je težko po njem. Saj sem človek!«

In ta dobra dušica ni nehala neutolažljivo ihteti za svojim nesrečnim prijateljem! Takih neumnih prijateljev imamo tudi danes dovolj!

Tober:

SVARILNI ZGLEDI.

Pomorsko oboroževanje.

EDEN izmed glavnih vzrokov sovraštva, ki je nastalo sčasoma med Anglijo in Nemčijo, je bila strastna želja Viljemova, da bi dal Nemčiji veliko in mogočno vojno brodovje. Nemčija je imela sicer pravico, da zgradi primerno število vojnih ladij, a Viljem se je hotel postavljati pred stricem Edvardom in tekmovati v pomorstvu z Anglijo. Ta misel je bila za Nemčijo pogubna, kajti Anglija ni mogla dovoliti, da bi Nemci, ki so imeli itak največjo armado v Evropi, razpolagali tudi z največjim vojnim brodovjem. Angleški narod živi na otoku in dovaža življenske potrebščine preko morja. Ako bi katera država Angležem zaprla morje, bi angleško ljudstvo pomrlo v kratkem od gladu in bi bilo konec angleškega svetovnega cesarstva. Zato morajo imeti Angleži brezpogojno premoč na morju in ne smejo pustiti, da bi bil kdo njim enak. Ako bi ravnali drugače, bi spravili v nevarnost obstanek angleškega naroda. Če si je torej Viljem postavil v glavo, da se meri z Angleži, je s tem le prisilil London, da gradi še več ladij ko Nemčija, in povzročil drugo, Angležem neprijetno tekmo, ki je morala silno dražiti angleške davkoplačevalce. Viljem ni mogel tega razumeti in se je silno hudoval nad angleško nevošljivi-

vostjo, ki ne privošči Nemčiji poštenega vojnega brodovja. »Kaj briga Angleže, če zidamo ladje?« — je vzdihoval v svoji nerazsodnosti. »Ali nam jih morda oni plačujejo? Mi jih smemo graditi, kolikor se nam poljubi!«

Že takoj med bursko vojno je zahteval in dobil Viljem od državnega zbora 300 milijonov za vojno brodovje. Oboroževanje je pa prišlo v pravi tek šele tedaj, ko je prišel do oblasti admiral Tirpitz, hladen in moder mornar nenavadne odločnosti. Tirpitz je izdeloval tako prebrisane zakonske načrte, da so jih mogli samo največji strokovnjaki razumeti. Poslanci so zanje glasovali, a se niso zavedali njihove dalekosežnosti. Mislili so, da glasujejo le za majhno povečanje vojnih ladij, a v resnici so glasovali proti svoji volji za neomejeno oboroževanje. Viljem si je mel roke od veselja in se smejal: »Z novim zakonom sem imenitno potegnil državno zbornico. Ko so sprejeli zakon, se niso zavedali posledic. Zakon določa namreč, da mi morajo dovoliti, karkoli zahtevam. Sedaj jih držim v roki in nobena sila na svetu me ne bo zadržala, da izkoristim položaj, kolikor bo mogoče. Psi (s tem je mislil davkopllačevalce) naj plačajo toliko, da postanejo višnjevi.«

Angleži so z rastočim nemirom opazovali oboroževanje Nemčije. Viljem jih je povrh še dražil z bahaškimi, gromovitimi govori in angleško časopisje je začelo napadati Nemčijo. Viljem ni razumel, da je on tisti, ki izziva, temveč je valil vso krivdo na Angleže. »Angleški kralj« — je vzklikal tedaj — »je iz osebnega sovraštva plačal časnike, da delajo proti meni. To je satan! Nihče bi ne mislil, da je takšen satan!«

V resnici je pa bilo veliko vojno brodovje Nemčiji, ki je bila od prekomorskih dežel neodvisna, popolnoma nepotrebno in z oboroževanjem je Viljem samo izzival vojno med Nemčijo in Anglijo.

Žalovanje za Rusijo.

Da je leta 1890. odbil rusko zavezništvo, je Viljem obžaloval celo življenje. Dvajset let je dopisoval z Nikolajem II. in ga zaman vabil v svoj tabor. Viljem je imel zelo visoko mnenje o svoji cesarski časti in je mislil, da mu je vladarsko oblast dal naravnost Bog. Odgovoren za svoja dejanja je bil Bogu, a nikdar zasovraženemu ljudstvu. Zato je cenil Viljem samo vladarje absolutiste, kakor turškega sultana, avstrijskega cesarja in posebno ruskega carja, a sovražil iz dna duše republike. Zveza med Rusijo in francosko republiko je bila za Viljema nekaj strašnega. Koncem leta 1895. je pisal Nikolaju II. pismo, kjer pravi: Stalna navzočnost princev, velikih knezov in generalov pri vojnih paradah in pogrebih v družbi predsednika republike, bo pričala republikance, da so skrajno pošteni ljudje. Kakšne posledice bo to rodilo doma v naših državah? Republikanci so po naravi revolucionarji in je treba ravnati ž njimi kakor z ljudmi, ki morajo biti ustreljeni ali še bolje obešeni. Ne pozabi, Nikolaj da sedi Janies (francoski politik ur.) na prestolu domačega kralja in kraljice, ki so ju revolucionarji obglavili. Nam, ki smo krščanski kralji, je naložena naloga, da čuvamo načelo božje milosti.«

Vsa pisma Viljemova niso nič pomagala. Rusija je bila sklenila zavezništvo s Francijo, dobivala je iz Pariza velika posojila in ni

mogla snesti dane besede. Ruski državniki niso bili vihrevi možje kakor Viljem, temveč so se zvesto držali poti, za katero so se bili odločili.

Viljem si je kljub temu neprestano dopisoval z Nikolajem II. in ga vabil na svojo stran. Višek je dosegel za časa rusko-japonske vojne.

Rusko-japonska vojna.

Ko se je bližal spopad med Rusi in Japonci, je Viljem prigo-varjal Nikolaju, naj seže kar odločno po orožju. In ko je začetkom leta 1904. res izbruhnila rusko-japonska vojna, so ga nemški ministri komaj zadržali, da ni stopil s svojo armado na stran Rusov. Priznati je treba, da je nemški cesar podpiral Ruse kjerkoli je mogel. Carju je dajal potrebni premog in se ni oziral na japonske proteste. Svojim zastopnikom v inozemstvu je napisal okrožnico, ki je bila Rusom prijazna. »V ravnanje mojim gospodom diplomatom! Stojimo pred končnim bojem med dvema verama: med krščanstvom in budizmom (vera Japoncev ur.), med zapadno omiko in vzhodno polkulturo. Nastal je boj, v katerem bi se morala združiti vsa Evropa pod nemškim vodstvom v obrambo naših najsvetejših dobrin. Zato so vse naše simpatije na strani Rusije. Gre za bodočnost Rusije in s tem Evrope! Vem natančno, da se bomo borili nekoč z Japonci na življenje in smrt in da nam bodo morali tedaj pomagati Rusi. Boljše bi pa bilo, ko bi jih že sedaj pošteno premlatili.«

Rusi so bili kljub temu v Mandžuriji od Japoncev poraženi in v Rusiji je žugala revolucija. To nesrečo, ki je prišla nad rusko državo in ruski dvor, je hotel Viljem izkoristiti, da popravi svoj greh iz leta 1890., ko je lahkomišelnost odbil rusko zavezništvo. Izdelal je načrt rusko-nemške obrambne in napadalne zveze in prosil ruskega carja za sestanek v finskem vodovju v kraju Björkse. »Nihče ne ve nič o moji nameri, niti zunanje ministrstvo. Ves poudarek leži v tem, da se bo morala Francija javno in formalno nama priključiti, če bova stala jaz in ti združena ramo ob rami. Clémenceau (Klemansò je bil tedaj francoski načelnik vlade, ur.), drugi lumpi in ostala tolpa ne vedò seve nič o tem. Prej se morava midva zediniti, kajti Francozi niso knezi in cesarji in jih ne morem zato postaviti v tej zaupni stvari v isto vrsto s Teboj, mojim bratrancem in prijateljem.«

Julija 1905. sta se sestala oba vladarja v Björkse in obupani, žalostni car se je dal pregovoriti in podpisal zavezništvo. »Jutro 24. julija 1905. v Björkse.« je vzkliknil Viljem, »pomeni po božji milosti preokret v zgodovini Evrope. Položaj moje ljubljene domovine je sedaj zelo olajšan in kmalu bo rešena iz klešč Francije in Rusije.«

Toda Viljemovo veselje je bilo prerano. Čim so zvedeli ruski ministri za podpisano listino, so bili od jeze vsi iz sebe. Ministrski predsednik Witte ni mogel verjeti, da je car obljubil Nemčiji pomoč proti Francozom. Ko je vendar obljubila Rusija pred 15 leti isto pomoč Francozom proti Nemčiji. Na pritisk svojih ministrov je pisal nato Nikolaj II. pismo Viljemu, kjer mu naznanja, da pogodba ne more še stopiti v veljavo, ker je treba prej slišati mnenje Francozov. Francozi so seveda nemško-rusko zavezništvo pokopali in zvedeli pri tej priliki za vse psovke, ki jih je rabil Viljem proti francoskim državnikom.

Viljem je doživel zopet očiten poraz. Njegova krivda je bila, da je 1890. odbil roko Rusije in ta pogrešek se ni dal več popraviti. V politiki je treba pač izrabiti ugodne prilike, sicer je večkrat za vedno vse izgubljeno.

Nastanek antante.

Leta 1905. je zagrešil nemški cesar iznova težko politično napako, ki je prvič združila Francijo in Anglijo v skupnem delu proti Berlinu. Vzrok je bila naselbina Maroko v severni Afriki, kjer je domače prebivalstvo imelo sicer na zunaj lastno državo z mohamedanskim sultanom na čelu, a je bilo v resnici pod prikrito oblastjo Francije. Francozi so v Maroku čedalje bolj širili svoj vpliv in postajali vedno bolj očitno gospodarji dežele. Viljema je to silno jezilo in njegovi ministri so ga silili, naj odločno pred svetom protestira. Čeprav je bil 1904. obljubil stricu Edvardu, da se ne bo vmešaval v marokanske zadeve, se je dal vendar pregovoriti od slabih svetovalcev in se prikazal nepričakovano na vojni ladji pred glavnim mestom Maroka v Tangeru. V svečanem sprevedu je jahal skozi mesto in bil gost zamorske sultanove družine, kjer je spregovoril izzivalen govor. Zagotovil je sultana, da bo Nemčija štivila popolno državno neodvisnost Maroka, in napadel s tem francoske predpravice v deželi.

Cesarjev pohod v Tanger je strašno razburkal javno mnenje v Parizu in povzročil vojno nevarnost med Nemčijo in Francijo. Da bi ohranile mir, so predlagale velesile, naj se skliče mednarodna konferenca, ki jo je Viljem takoj sprejel, ker je mislil, da bo na njej izbil kake koristi za Nemčijo. Toda v Algersirasu, kjer se je zborovanje vršilo, se je postavila Anglija prvič odločno in odkrito na stran Francozov, katere je podpiral seve tudi ruski zaveznik. Sporazum ali antanta med Angleži, Francozi in Rusi je stopila tako prvič v veljavo in porazila v Algesirasu nemško diplomacijo. Razen Avstrije ni podpiral Nemcev nihče. Italija, ki je bila z Nemčijo v trozvezi, je potegnila to pot s Francozi.

Ti dogodki so nemške militariste še bolj razkačili in pomorsko oboroževanje se je nadaljevalo v prihodnjih letih s še večjo silo. Ko so Angleži opominjali Nemce, naj nehajo z oboroževanjem, ker se s tem pripravlja vojna, je rekel Viljem v zaupnem krogu: »Sprijazniti se bodo pač morali z našim brodovjem in od časa do časa jim moramo zatrditi, da to ni naperjeno proti njim. Postava se bo izpeljala do poslednje pičice; ali to ugaja ali ne ugaja Angležem, je postransko. Ako hočejo vojno, naj jo začnejo, mi se je ne bojimo!«

NASVET:

*Mnogim odkrij svoje veselje,
vsem budnost in radost,
redkim, žlahtnim svojo žalost,
le izvoljenim srca skrivnost!*

Smrekar:

KOČE...

Z goré zvonenje roma.
Med polji hodi in med travniki;
med klasjem hodi in med rožami;
med drevjem hodi in med kočami.

Oj klasje, klasje, odzvanjaj, odzvanjaj!
Oj ptička na veji, zapoj, zapoj!
Oj cvetje, cvetje, radost oznanjaj!
Zapoj, zapoj še dom ti moj!

Zvonenje z goré, zvonenje z goré
med klasjem in drevjem in rožami gre:
In klasje in cvetje odzdravlja, odzdravlja;
in ptička na veji pesem ponavlja
zvonanju z goré, zvonanju z goré...

Le kočé, le kočé med drevjem molče.
Ali so žalostne? Ali spijo?
Ali od joka jim strehe rdijo?

Ah, kočé, ve kočé,
po brdih med trtami v breg posejane
kot ptice, katerih rdeča
perot se ne gane,
za vašimi okni, kako je,
za okni zelenimi?

Na mizi se smeje-li hleb ržen
in fovč zakrivljen ob hlebu?
In bric rumen, ko pógled iskren,
ki boža in gladi in greje?
O kočé, prežalostne kočé, kako je,
da pesem prešerna iz vas ne poje?

Ah, morda prazni za okni so hrami.
Ne reže s fovčem hleba družina,
ne pije iz vrčev briškega vina.
O kočé tegobne, mrak je z vami
in gluha samota leze v stene,
pod streho v kaščo in v prazno klet.
— Družina šla je križemsvet. —

Da, kočé, zdaj vem, čemu ne odpevate
zvonanju z goré, zvonanju z goré:
pod sivim nebom tožne samevate
in jadne čakate solnčnega dne.

Henry Bordeaux:

ŽUPNIŠČE V GORAH¹⁾.

(Iz francoščine prestavil Dr. A. K.)

LJUBKA gorska župnija. Oster vrh cerkvenega zvonika se zdi, da se dotika neba. Župnišče je na izrastku nad dolino. Solnčne žarke sprejema v polno na pročelje. Obdaja ga lep in dobro obdelan vrt, poln sočivja, z brajdo in gredo za cvetice. Kadar dospe človek na vrh vzpetine, ga skoraj obide skušnjava, da bi zavidal gospodu župniku, ki prebiva v tako prijetni hišici vstric cerkve, ki moli v zrak nad pokrajino svoje duhovno znamenje, kot da bi jo hotela izpopolniti in povečati.

Gospod župnik je v spodrecanem talarju kopal krompir. Oprostil se je radi svoje obleke, me povabil v sobo in mi ponudil kozarec vina, ki se mi je zdelo okusno, ker sem bil žejen. On sam pa je vlil samo eno kapljico na dno svojega kozarca, kljub temu, da je bil od dela ves znojen. Pripovedoval mi je o svoji službi. Prej je bil profesor v nekem majhnem semenišču. Sam je prosil svojega škofa, da bi smel pasti duše, četudi v najpriprostejši in najbolj oddaljeni občini, kot štabni častnik, ki si želi poveljstva nad četami, da je v bolj neposrednem stiku z vojakom. Prve čase je naletel na težkoče: njegova gorečnost je bila slabo priznana, slabo tolmačena, in potem, s temi zaprtimi ljudmi človek ne ve, kam gre: ne govorijo nič, se ne razodevajo, nimajo nikdar besede hvaležnosti, besede ljubezni. Včasih se človek naveliča iskati pot do njihovega srca in do njihovega duha, ker ne ve, ali jo je našel. To je največji pogum: delati, ne poznati uspehov svojega dela in vsak dan znova začenjati. Medtem pa je vendar imel vtis, da je dobra setev klila. Samo vtis. On bi tako rad videl, da bi bila dekleta pametna, fantje trezni, poroke številne in nežne, otroci pričakovani, zaželeni in ljubljani in pozneje vneti za katekizem, starčki spoštovani in cerkev polna. Dosti je zahteval od njih. Omenil sem mu to in on se je smehljaj. Brez dvoma, toda...

Medtem sem opazoval tega človeka, ki mi je govoril samo o duhovnem življenju, ki je živel samo zanje in ki se je zdel kot njegov zvonik nagnjen nad dolino, kjer so se gibal ljudje. Nosil je talar, ki je bil že preveč obnošen in čigar črna barva je radi predolge nošnje darjala v zelenkasto. Svojega vina ni pil. Začel sem ga izpraševati v nepristranski obliki in kot brezbriznež, ki se hoče poučiti, ali verski sklad zagotavlja duhovnikom zadostno plačo?

¹⁾ Ta črtica je vzeta iz knjige »La glorieuse misère des prêtres« (Časti polna beda duhovnikov). V knjigi popisuje Bordeaux slabo gmotno stanje francoske duhovščine, odkar se je izpeljala ločitev Cerkve od države. Duhovščina vrlo izpolnjuje svoje dolžnosti — med vojno so francoski duhovniki vršili pravcate čudeže požrtvovalnosti — in se ne pritožuje. Pisatelj je zato mnenja, da se mora kdo drugi zavzeti za to, da se tako nevredno stanje izboljša. Francozi so dolžni svoji duhovščini spoštovanja in podpore. — Knjigi je dne 30. maja napisal pregovor kardinal Luçon, nadškof v Reimsu. — Henry Bordeaux je član Francoske akademije in spada med najuglednejše pisatelje sodobne Francije. — *Op. prev.*

»Oh, monsignor¹⁾ je bil letos zelo darežljiv. Toliko slabega si prizadene, samo da nam pomaga. Določil nam je 1.200 frankov.«

»Dvanajststo frankov, gospod župnik. S 1.200 franki človek ne živi. Imate najbrž kak resen stranski dohodek, da lahko izpopolnite to vsoto.«

»Brez dvoma, brez dvoma.«

»In maše, pogrebi in poroke.«

»Brez dvoma, brez dvoma.«

»To najbrž precej znese.«

»Ne morem se pritoževati.«

S silo sem ga moral izvleči izza zadnjih okopov in končno sem spoznal njegov proračun, ki je bil zapisan v neki knjigi. Komaj se mi je posrečilo, da je podvojil škofovo plačo, da je napisanih 200 frankov na mesec.

»Kako pa živite?«

»Imam vrt, ki ga sam obdelujem. Daja mi dobrega sočivja, nekaj vina in rož za mojo cerkev.«

»Vina sploh ne pijete.«

»Ne pijem ga. Toda človek se temu privadi. Še kupovati ga moram za obiske, za cerkvene pevce, kajti tukaj je človek brez časti, če ne ponudi vina.«

»In meso, gospod župnik, ali ga jeste vsak dan?«

»Oh, enkrat na teden: ob nedeljah. Ga ne maram. To ni odtrgovanje. Z veliko težavo sem prepričal služkinjo.«

»Ali so talarji dragi, gospod župnik?«

»Ne vem. V semenišču so mi dali enega. Sam nisem še nobenega kupil.«

»Ali bi ga lahko?«

»Sedaj gotovo ne. Toda to pride. Bog bo preskrbel.«

Zardel je pod svojo ožgano kožo in kot da bi se hotel oprostiti radi svoje zaupljivosti, mi je hitro začel govoriti o padlih v vojni in o plošči z njihovimi imeni, ki jo je dal postaviti v cerkvi.

Ob povratku sem vstopil v hišo nekega kmeta, čigar sin je umrl v sirski armadi.

»Gospod župnik me je obiskal takoj, ko se je razvedela vest,« mi je rekel. »To je dober človek.«

Malo nižje sem srečal staro ženo, ki je porivala majhen ročni voziček. Na rokah je nosila lep par rokavic. Pohvalil sem jih.

»To je dar gospoda župnika,« mi je rekla. »Imam namreč zmrzle roke; radi mraza. Jaz si ne morem privoščiti voza.«

»Voza?«

»Da, evo ga, glejte!«

V resnici sva se morala umakniti, da sva pustila mimo neko vrsto tovrnega avtomobila, v čigar notranjosti je sedela velika gruča boter s košarami na kolenih. Ob tržnih dnevih vozi ta avtomobil v vas, pobere dobre ženske, jih pelje v mesto in jih pripelje nazaj, ko vse opravijo. Spominjam se ogleda, ki so ga priredili v Vaudeville, se mi zdi, kjer so se vaščani vozili v avtomobilih na svoja polja. Podeželni župnik pa živi ob istem času z 200 franki na mesec, se vzdržuje vina.

¹⁾ Škof. Op. prev.

ki ga ponuja svojim obiskovalcem, je meso enkrat na teden, nima denarja, da bi si kupil talar; vedno pa najde, s čimer vrši dobra dela in nosi nravno bedo svojih župljanov.

»Veste,« mi je pristavil, ko me je spremljal, »jaz sem med srečnimi. Mi tukaj smo med srečnimi.«

Nisem verjel, da bi to moglo biti res. Poučil sem se. Ne samo, da da to ni res, temveč beda naše svetne duhovščine presega vse, kar si človek more misliti. So škofije, kjer mora en sam duhovnik upravljati pet do sedem župnij v okrožju 16 do 18 kilometrov. Grozni dnevi so nedelje radi maš in četrtki radi katekizma, ker zahtevajo izredno telesno odpornost. V mnogih škofijah namreč manjka duhovnikov. Posvetijo jih štiri ali pet, kjer bi jih bilo treba petdeset. Kar zadeva proračun, se giblje med 2000 in 3000 franki na leto. Mnogo teh duhovnikov ima vojni križec; prinesli pa so iz vojne tudi rane ali bolezni, ki jih ovirajo v njihovi službi.

Iz škofije Simoges, n. pr. sem prejel sledeče pismo: »Najbolj nam je treba evangeljskih delavcev, vdanih in gorečih, ki skrbijo samo za službo božjo in za duše. Oh, v naši škofiji je pomanjkanje duhovnikov in malo cerkvenega zvanja. Cerkevno zvanje ne jamči več za mirno življenje. Ljudje ne dajo več na duhovnike kot nekdanj. Treba je iti k njim in, moj Bog, kako jih je včasih težko in mučno ogovoriti, ko človek ve, da bo sprejem odkrito slab...«

Ali je vprašanje duhovskega naraščaja mogoče v zvezi z bedo duhovništva? Za poklic dušnega pastirja je treba trdnih duš, apostolskih duš.

Gotovo ne nameravam ponavljati primere, ki se je tako ponesrečila g. Painlevé-ju in ki ni ustvarjena, da bi obdržala soglasje, ki smo ga vsi potrebni. Toda naj se beda duhovnišpotrebni. Toda naj se beda duhovnj manj izobraženih stanov, ki presegašitva primerja z drugimi plačami, iz vsega srca. Želim, da bi bili vsi intelektualni poklici tako dobro plačani, kajti danes se kaže nevarno stremljenje, favorizirati ročne delavce. Toda ali ni potrebna velika čednost, da vztraja duhovništvo, tako vredno v svojem uboštvu, ki se zdi, da se dviga nad nami, da nas kliče v duhovno življenje kot vrh mojega zvonika v gorah, ki se je dotikal neba.

Venceslav Sejavec:

POJMO SVETLO PESEM...

*Pojmo svetlo pesem solncu,
ki nas je zbudilo,
nas in vse domovje
z zlatom ogrnilo.
Pojmo pesem mladih duš
polnih upanja,
pojmo o življenju našem
kakor struna zgibana.*

Imeli smo ljudi...

† Monsgr. IVAN ROJEC.

Tolminski dekan Ivan Rojec je umrl. Po trudapolnem delu v čast božjo in korist revežev je šel po zaslužen plačilo. Pošteno zaslužen! Vse panoge javnega krščanskega dela ga bodo pogrešale. Tudi katoliški mladinski pokret je izgubil v njem sicer šestdesetletnega prijatelja, po duhu pa mladostnega, čilega in izredno ljubeznjivega svetovalca.

Kot mlad kaplan v Solkanu je bil že prežet katoliške dejavnosti. Krek je bil njegov osebni prijatelj in Krekove misli so bile njegove. Ko je veliki nesmrtni papež Leon klical duhovščino na socialno delo, je blagi pokojnik takoj začel. Še danes stoji zadruga v Biljah in velika združna fabrika v Mirnu, nad njima se pa dviga Mirenski grad, iz katerega romajo misijonarji po vsej deželi. Vse te ustanove so Rojčevo delo.

Že v Biljah, posebno pa še v Mirnu, je začel zbirati mladino v katoliška prosvetna društva. Mož je dobro vedel, da so temelj vsakemu pokretu izobraženi, poslušni, verni možje. Še dandanes šteje Miren lepo število mož in fantov, ki so izšli iz njegove šole. To so fantje posebnega kova. Čevljarji po poklicu, boljarji po duhu. Miren je bil zato pred vojsko in po vojski torišče in netišče prave krščanske delavnosti in cvetočega prosvetnega dela.

»Moji fantje,« jim je dejal pokojni. »Vesel sem jih! Vidim, da nisem delal za stonj!«

Ob izbruhu svetovne vojne je šel v Tolmin za dekana. Hodil je med begunskimi taborišči in posvetil svoje velike zmožnosti in globoko ljubezen pregnanim rojakom. Po vojni se je z vso vnemo oprijel kat. prosvetne akcije. Kjer sam ni mogel, je bodril mlade kaplane. Zato je tolminska okolica lahko zgled drugim krajem. Še par mesecev pred smrtjo se je z zanimanjem pogovarjal o stanju mladine. »Skrbite za bodočnost! Fante in dekleta šolajte, strašno jih bomo potrebovali.« Iz predala je vzel svojo sliko, zapisal nanjo svoje ime in šaljivo pristavil: »Tu ga imate! Star je, gluh in bolan, pa še vseeno ima mlado srce, čeprav mu nagaja!«

Čez dva meseca ga je zadela srčna kap na Angelsko nedeljo popoldne. — V spomin blagemu možu bomo shranili ne le njegovo sliko, ampak njegov zgled. Ime dekana Rojca bo ostalo neizbrisno v zgodovini katoliškega mladinskega gibanja. Bog mu bodi plačnik!

† *Mirko Mermolja*. — Drugi sveži grob smo zasuli 6. septembra v Batujah. Položili smo k večnemu počitku idealnega fanta, starega komaj trideset let.

Z življenjem Mirka Mermolja je združen dobršen del našega prosvetnega dela po vojni. Bil je vodilna osebnost ne le v Batujah, temveč v celi okolici. Z izredno

pridnostjo, marljivim čitanjem, stalno udeležbo pri fantovskih večerih in predavanjih si je pokojni pridobil solidno izobrazbo, ki jo je uporabljal v prosvetnem delovanju. Starejši se gotovo spominjate njegovega bodrilnega govora o priliki akademije na praznik sv. Jožefa v Gorici. Od tedaj je že pet let, pa se mi zdi, kot bi ravnokar izgovoril pomenljive besede: »Po zgledu nazareškega tesarja uravnajmo svoje delo. Bodimo verni, skromni, delavni, pošteni in neustrašeni!«

Tak je bil rajni Mirko. Po poklicu mizar, po mišljenju vitez, po življenju resen, zrel mož. Vodil je igre, dolgo let je telovadil, bil je izboren tenorist pri batujskem cerkvenem zboru in zlat značaj, pred katerim si moral sneti klobuk. Njemu gre zasluga, da se je z neumornim sodelovanjem z blagim batujskim župnikom ohranila prava orlovska ideja v Vipavski dolini. Med fanti je bil izredno upoštevan. Ob njegovi navzočnosti ni smela pasti nobena sumljiva beseda. Z veliko energijo se je lotil vsakega dela in ni odnehal, dokler ni uspel. Težav zanj ni bilo: krepka volja je premagala vse ovire.

Pokopali smo ga par dni pred Malim Šmarnom na tihem batujskem pokopališču. Ob grobu se je zbralo nebroj prijateljev, pevcev, domačinov in tujcev. Vsem je bilo hudo pri srcu, ko je padla na sveži grob ilovnata zemlja. Spomin njegov nam ostane trajen. Počivaj v miru!

ZA SMEH.

IRSKÉ SMEŠNICE.

(Iz angleščine prevedla Ida.)

Nekemu Ircu, ki je spal vso noč z zamorcem, je nekdo obraz počrnil. Ko se zjutraj v zrcalo pogleda, vidi, da je črn. Prez senečen vzklíkne: »Saj so zamorca zbudili ne mene!«

* * *

»Je kaj pošte zame, Pavla?«

»Da gospa, bila so štiri pisma, toda pisava je bila zelo slaba in nisem mogla ničesar razzumeti, zato sem vse strgala, da bi Vam to sitnost prihranila.«

V brivnici.

Rdečelasi brivec. »Želite, da vam ostrizem lase, kakor jih imam jaz?«

»Prav, toda barve vaših las ne maram.«

* * *

Dva Irci sta bila aretirana, eden ker je zmaknil uro, drugi, ker je ukradel kravo. Okoli šeste ure vpraša kravji tat tovariša:

»Koliko je ura, Mihec?«

»Čas, da bi tvojo kravo pomolzel.«

»Ana, je Jurček že doma?«

»Da, gospod.«

»Ali ste ga videla?«

»Ne gospod.«

»Kako pa veste potem?«

»Zato, ker se mačka pod pečko skriva.«

* * *

Čudni oglasi. Na razglasni deski so čitali občani sledeče pozive:

1. Oni, ki vozijo s seboj pse, se opozarjajo, da morajo imeti nagobčnike!

2. V najem se odda prenočišče z 8 sobami, garažo in kletjo v drugem nadstropju.

3. Zelo učinkujoča voda, ki ozdravlja slepoto; noben slepec naj ne gre mimo, ne da bi čital ta oglas!

Pri urarju.

»Prinesel sem vam nihalo stenske ure, da ga popravite!«

»In ura?«

»E ura bi šla prav, samo nihalo se ustavlja!«

Zanimivo in poučljivo.

PRAZNOVERSTVO V NAŠI DEŽELI.

Se celo v naši prosvetljeni dobi se dobijo ne samo med starimi, temveč tudi med mlajšim rodом, zlasti na Cerkljanskem in v nekaterih zapuščenih grapah na Tolminskem prazne vere, ki jih na kratko imenujemo tudi vraže. Zbral sem nekaj značilnejših in vsakdanjih, da cenjeni čitatelji spoznajo iz njih smešno »babjo« vero, na katero prisegajo pa celo nekateri moški.

Znano je prerokovanje iz »kart«. Okrog se potepajo ciganke — v Trstu menda izvršujejo ta posel celo »učeni kiromanti«. Ko se taka ciganka prikaže na vratih, začne naznanjati s cvilečim glasom, dajbo srečo povedala za par lir ali za košček slanice. Ubogo revše! Čudno, da sebi ne zna povedati sreče! Koliko je ukih in neukih ljudi, ki ji gredo na limanice! Ženšče se pa smeje za hrbtom neumnosti modernih prosvetljenцев.

Prva izmed najbolj kosmatih vraž je ta, da človek lahko s pogledom škodi živini. Krave »uročiš«, da izgube mleko, prašiči se ne redijo ali pa celo poginejo i. t. d. Zato ti marsikje za noben denar ne bodo kazali živine. Imajo jo skrbno zaprto v hlevih, da bi ja ne prišel kak umrljiv pogled nad ubogo žival.

So nekateri, ki hočejo vedeti, da raste na tem svetu neka trava, ki ima v sebi tako čudežno moč, da z njo lahko odpreš vsako ključavnico. Menda je treba samo posdrgniti s tisto rastlino zapah, pa se ti odpre vsaka kljuka. Pravijo, da celo konju kar na lepem odleti podkev, čeprav je na novo prebita. Jaz sem dolgo iskal to čudežno »travico«, pa je nisem našel.

Znane so vraže o ženskah. Gorje, če zjutraj prvo srečaš žensko, dvakrat gorje, če ti prehodi pot! Ne boš imel ta dan sreče! Stari možiček me je učil, da se ne sme na Sv. Ane dan spravljati pod streho ne sena, ne žita, ker ti pogori hlev, ali pa ti veter kozolec preobrne. — Marsikoga bi zanimalo, da se dobe v naših Gorah še tu in tam knjige s kolomonovim žegnóm, kjer so napisani stari vzorci, po katerih se zagovarja bolezen. Teh knjig ne hranijo le

kot častivredno starino, ampak se v resnici še sedaj ponekod na Cerkljanskem uporabljajo za vraže. Priča sem bil temu o priliki nekega izleta. Premožna ženska nam je na vse načine dokazovala velik uspeh zagovarjanja. Mi smo se ji sicer smejali, gospodinja se je pa hudovala nad spačnimi »neverniki«.

Čul sem, da so ponekod trdno prepričani, da se duša vica, ako zvečer drevo škriplje, ko se veje drgnejo druga ob drugo. Če ogenj cvili tudi trdijo, da duša pokojnika rabi pomoč.

Preden človek umrje, se pri hiši večkrat sliši »spomin«, tako, da vsi domači vedo, da bo bolnik umrl. Druge »izpoje« čuk ali sčva. Če je koga strah pred mrličem pravijo, da ga mora iti kropiti in ga prijeti za palec na desni nogi, pa strah izgine.

Po nekaterih krajih so uverjeni, da bo gospodar umrl, ako poje kokoš tako kot petelin. Treba jo je hitro zaklati ali pa prodati. Če imaš sovražnika — tako učijo — zmoli zanj ritensko »Češčeno Marijo«, pa ga boš tako izmolil, da bo kmalu umrl.

Kaj naj rečemo o vseh teh vražah? Nele da so grešne, ampak tudi nespametne. Zato, ker ljudje nimajo dovolj vere v Boga, pa iščejo vere v budalostih. Naša naloga je, da s poučevanjem iztrebimo te napelganske prazne vere in poživimo vero v pravega Boga.

— J.

Boj proti slabim knjigam.

Avstrijski zvezni kancler dr. Seipel je sklical na Dunaj zborovanje zastopnikov pisateljev in umetnikov, ki naj bi zavzeli odločno stališče proti opolzki literaturi. Pri tem sestanku so navzoči ostro nastopili proti objavam kvarnih sodnijskih poročil in nagim slikam, ki so le spekulacijski izdelki, ki jih dnevno razprodajajo na trgu dobičkaželjni koristolovci. Vsi pisatelji so se strinjali z zveznim kanclerjem, ki je ob sklepu zborovanja izjavil: »Nahajamo se na dobri poti, ker ste vsi pripravljeni, da sodelujete z nami!«

Doma in drugod.

PO DOLINCAH, PO PLANINCAH!

Šli smo v treh. Nad Tolminsko se je delal dan. Kjer se srečajo Bača, Idrija in Soča je žuborelo in se kadilo v jutranji megli. Kako da ne? Tri sestre so se sestale in kadar tri ženske skupaj pridejo, čeberajo in kuhajo, da se iz dimnika kadi daleč na okoli. Zdrsli smo po klancu in se nad predorom zopet vzpeli v klanec. V Ponikve

smo šli. Tam so imeli birmo in birmo je magnet, ki vleče nele mlade, temveč tudi odrasle. Vsi trije smo bili botri. Botrinja je v naših časih neugodna čast, združena z običajno zlato — no, pa vsaj z nikelnasto uro, ki vseeno nekaj stane. Kar pa stane, je neprijetno, zlasti če gre zastoj med druge. Vendar ostane staro izročilo v trajni veljavi in birmanski dar spada med te običaje.

V Logarščah smo povasovali pri znancih izza društvenih let. Veliko izpremembe! Marsikoga ni bilo — odšel je s trebuhom za kruhom. Drugi drže — le knjige bodo morale iz omar. Skupaj smo krenili proti Ponikvam. Rosa se je bleščala, solnce peklo, pljuča so v globokih dihala sveži zrak.

Oddaleč nas je sprejelo zvonenje. Vse steze in pota so oživele.

Pestre, domače obleke, radostni otroci, »naštimanec« botre, branjevci, kolači, piskanje, smeh — v mes pa resen pomenek o suši, davkih, živini i. t. d. Sredi te množice so se dvigali lepi slavoloki. Znajo pa ponikovski fantje in dekleta! To vam postavijo mlaje, da jih je lepo videti! Našemu blagemu Nadpastirju, ki je čil in mladosten vkljub visokim letom delil božje milosti, je ugajal lepi planinski svet in preprosti, izobraženi fantje in dekleta. Ostal je več dni v Ponikvah in se dal sklikati med bivšimi društveniki. Le glejte jih na sliki! Kdo ne bi bil vesel med njimi? Tudi mi, trije smo se zamudili med tovariši do večera. Veliko smo jih rekli, marsikak spomin smo obnovili in marsikak sklep naredili. Ne le naredili — tudi držali ga bomo!

HODIL PO ZEMLJI SEM NAŠI.

Romanje v Logu pri Vipavi.

Nedelja 16. septembra bo ostala našim možem in fantom v lepem spominu. Bila je dan svete duhovne setve. Velika je romarska cerkev v Logu in nad 3000 romarjev najde v njej prostora. Pa je bila tlaščeno polna samih mož in fantov. Pretresljiv pogled! Kamorkoli nese oko — po široki ladji, na galerijah, v stranskih kape-

lah: glava pri glavi! Med njimi so stali že osiveli starčki, moškeje v najboljših letih in truma fantov v sveži mladosti. Sami stebri naših krščanskih družin, sami hrasti, v katere buta burja življenja!

Okrog 12. spovednikov je spovedovalo pozno v noč in čistilo duše že v ranem jutru. Celo noč so premolili pobožni romarji pred izpostavljenim Najsvetejšim. Vrstile so se prošnje s petjem, tiha molje-

tev s premišljevanjem. V soboto zvečer je črniški g. dekan Novak v globokem govoru slikal fanta in moža v družini. V nedeljo v jutro je g. Terčelj odprl pogled v dušo mož in mladeničev, v njihove boje in stremeljenja, pri zadnji pridigi ob 9. uri je pa g. dr. Brumat v navdušenem govoru vzneseno začrtal delo naših mož in fantov v javnosti. Vmes je neprestano pozvaljal evharistični zvonček in tisoči so se neprestano zgrinjali okrog obhajilne mize. Pri

prvi maši je z občutjem pel podraški moški zbor, ob 10. uri pa bližnji vipavski. Med romarji smo opazili udležence iz oddaljene Pivke, Idrije, Mirna, Solkana, Krašsa, celo iz Cerkljanskega. Ves čas je vladal vzorni red in globoka pobožnost. Po slovesnem »Te Deum«, ki ga je pel g. dekan Breitenberger ob imponantni množici duhovnikov in vernikov, se je izredno veličastna slovesnost zaključila. Čast možem in fantom kakor tudi prirediteljem!

UGANKE.

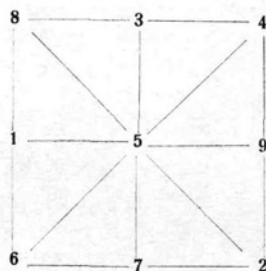
Pravilna rešitev uganek v 8. številki je sledeča.

1. ponos, maj, grešnik, počez, Naš čolnič, Polda, Barnaba, Rim, tečaj. Po sredi navzdol bereš: Naš čolnič.

2. Besedne uganke: 1. tema, 2. puška, 3. črka r.

Pravilno rešitev 1. in 3. uganke sta poslala: Marija Rejec in Novak Franc iz Idrije. Besedne uganke ni rešil pravilno nihče.

3. Računska uganka se reši takole:

Število, ki ga dobiš v smeri vseh črt je 15.

NOVE UGANKE.

1. Imenuj dve živali, katerih imena se izgovorita samo s pol črke!

2. O Božiču so vprašali Ludvika, koliko je star. Fant jo je radovednežem takole

Po sredi navzdol čitaš priimek skladatelja; v zadnji vrsti počez pa njegovo krstno ime.

zabelil: Čez deset let bo moj oče trikrat toliko star, kakor sem jaz danes. Pred desetimi leti je bil pa moj oče dvakrat toliko star, kakor sem jaz danes.

Koliko let ima oče in Ludvik?

soglasnik

cesta

del konjske oprave

glasbenik

možko ime

število

žensko ime

šolska potrebščina

krstno ime

Kdor bo poslal pravilno rešitev in ga bo določil gospod Žreb, bo prejel v dar knjigo Stritar: Zbrani spisi.